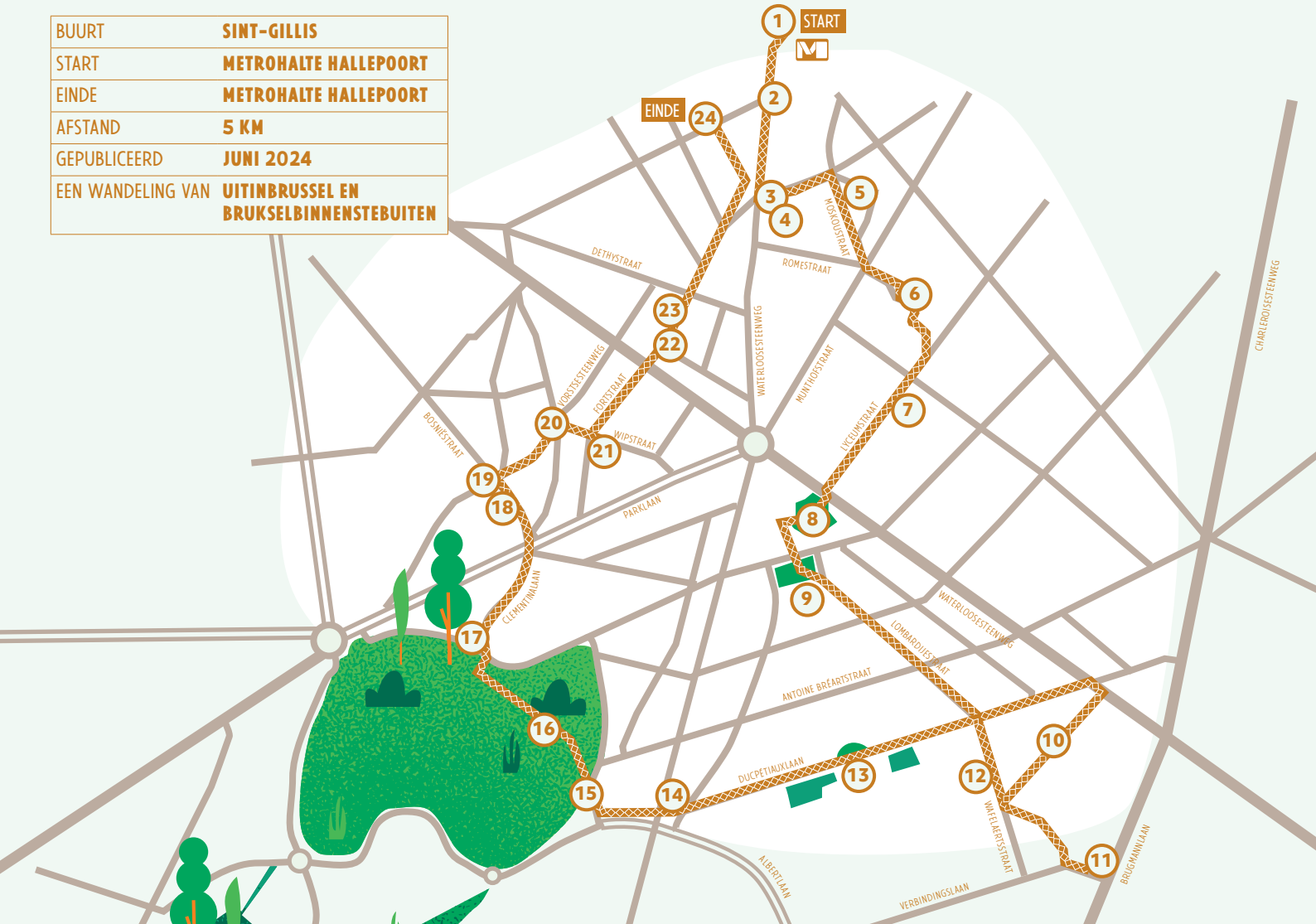

STAD BUITEN DE MUREN
SINT-GILLIS

WANDELING IN BRUSSEL

BUURT	**SINT-GILLIS**
START	**METROHALTE HALLEPOORT**
EINDE	**METROHALTE HALLEPOORT**
AFSTAND	**5 KM**
GEPUBLICEERD	**JUNI 2024**
EEN WANDELING VAN	**UITINBRUSSEL EN BRUKSELBINNENSTEBUITEN**

INLEIDING

Deze wandeling brengt je van de Hallepoort naar Hoog-Sint-Gillis en terug. Onderweg ontdek je de lanen en de architectuur van de vroege verstedelijking (eind 19de, begin 20ste eeuw), verrassende doorsteekjes, groene parken en pleinen. We volgen ook de sporen van de migraties die de gemeente bij het Zuidstation vorm gaven. En aan leuke cafés en restaurants is er onderweg geen gebrek!

1 HALLEPOORT

We treden Sint-Gillis binnen langs de grote poort! De Hallepoort is het laatste overblijfsel van de tweede omwalling rond Brussel, aangelegd in de 14de eeuw. Langs hier trokken de boeren van Sint-Gillis met hun groenten de stad in.

Omdat ze de groei van de stad tegenhielden, werden de muren, poorten en torens van de tweede omwalling vanaf de 18de eeuw afgebroken. Op het traject – in de vorm van een vijfhoek – kwamen begin 19de eeuw de brede boulevards die nu nog het tracé van de Kleine Ring vormen. Het kleine parkje rond de Hallepoort werd een groene vluchtheuvel tussen het verkeer.

De middeleeuwse Hallepoort was een veel lager, sober gebouw met een hoefijzervormige boog langs de kant van Sint-Gillis. Daar herinnert een vijvertje nog aan de slotgracht die hier vroeger liep. Het water kwam van een zijarm van de Elsbeek, die we later op onze wandeling opnieuw tegenkomen. In de 19de eeuw werd de Hallepoort ingekapseld door een veel hogere constructie: een romantische neogotische renovatie met hoektorentjes, kantelen en spitsboogvensters. Ook het museum is zeker een bezoek waard!

→ *Steek de Hallepoortlaan over en neem de straat die loodrecht op de Hallepoort uitgeeft, de Waterloosesteenweg. Die brengt je naar het centrum van Sint-Gillis.*

HALLEPOORT

2 WATERLOOSE-STEENWEG

De Oostenrijkers legden de Waterloosesteenweg (1725) aan als een lange verbindingsweg tussen de stad en het Ter Kamerenbos. Op dit eerste stukje weerspiegelen de horeca- en handelszaken de diversiteit van Sint-Gillis: een Portugees restaurant, een hippe bakker, een Poolse supermarkt, een 'exotic shop'... Maar net zo goed loop je voorbij een traditionele koffiezaak, een huis van vertrouwen als Palais du Cache-Poussière (nummer 56) of een biokruidenier.

Werp even een blik in de eerste zijstraat rechts. Alle panden aan de rechterkant van de Vanderschrickstraat zijn van de hand van één architect, Ernest Blérot (1870-1975). Die ontwierp er rond 1900 maar liefst zeventien art-nouveauwoningen. Het basisschema van de huizen is steeds hetzelfde, wat ze betaalbaarder maakte dan de spectaculaire creaties van Victor Horta. Maar via glasramen, ijzersmeedwerk en sgraffiti kreeg elke gevel wel een eigen uitstraling.

Wie, bij wijze van contrast, ook even de tweede zijstraat links inkijkt, ziet dat de arbeiderswoningen in de Smidsestraat veel nederiger en bescheidener zijn. Straatnamen als Spinnerijstraat, Smidsestraat en Vlasfabriekstraat herinneren aan de vroegere industriële activiteit in deze buurt.

WATERLOOSESTEENWEG

→ *Loop verder tot aan het brede plein aan weerszijden van de steenweg: het Sint-Gillisvoorplein.*

3 SINT-GILLISVOORPLEIN

De patroonheilige van de kerk, de kluizenaar Aegidius of Gillis, gaf zijn naam aan de gemeente. De Parvis, het plein voor de kerk, is na de heraanleg van enkele jaren geleden autoluwer, veel overzichtelijker én gezelliger. Van woensdag tot zondag is er een populaire markt.

Verder is de Parvis bekend om haar vele eet- en drankgelegenheden. Vooral de faam van Brasserie Verschueren (bij de kerk) en Brasserie L'Union (aan de Moskoustraat) reikt tot ver buiten de grenzen van Sint-Gillis. Op nummer 37-39 is er het levendige Volkshuis, ooit een bastion van de socialistische beweging. En pal aan de overkant (nummer 16-20): de zaal van katholiek Sint-Gillis, het spectaculaire Aegidium. Dit complex met een betoverend interieur in arabiserende art nouveau wacht al een tijdje op renovatie en herbestemming. Ook de moeite waard is

het huisnummer 19, waar vroeger de Grande Triperie Saint-Gilloise was gevestigd. Achter de vitrine stellen prachtige keramische tegels van de firma Helman idyllische taferelen met boerderijdieren voor.

→ *Loop even het premetrostation in (tussen huisnummers 31 en 35).*

4 PREMETROSTATION

We durven stellen dat dit een van de mooiste metrostations van Brussel is. De Brusselse kunstenares Françoise Schein ontwierp een totaalkunstwerk, 'Dyade': de blauwe geëmailleerde keramiektegels met witte letters vormen de Verklaring van de Rechten van de Mens. En er zijn nog veel andere citaten te ontcijferen. Van "Haast je langzaam" tot de gekwelde woorden van de Portugese schrijver Fernando Pessoa: "Mijn hoofd en het heelal doen me zeer..."

→ *Loop het Voorplein helemaal af tot voorbij Brasserie L'Union (nummer 55) en neem de straat die achter het café omhoog loopt, de Moskoustraat.*

5 MARIE JANSONPLEIN

De vroegere naam 'Munthofplein' verwijst naar de muntslagerij van de Nationale Bank die hier in 1880 gebouwd werd. Het imposante gebouw vulde het volledige bouwblok. Toen het in 1979 afgebroken werd, bleef alleen een postkantoortje in de bovenhoek van een troosteloos plein over. In plaats van de vrijgekomen percelen te verkopen aan een promotor, besliste de sterk verstedelijkte gemeente Sint-Gillis de ruimte open te laten.

Enkele jaren geleden gaf ze het team van de Italiaanse architecte Paula Vigano de opdracht om van het plein een groene verbinding te maken tussen het Hallepoortpark en het Pierre Pauluspark. Behalve houten kinderspeeltuigen, een petanquebaan en een lange eettafel komen er ook meer bomen, waterpartijen en onverharde delen waar regenwater langzaam de grond kan insijpelen. Daarmee wordt het plein ook een schakel in een 'blauw netwerk', tussen het water van de Elsbeek bij de Hallepoort en de bronnen van de beek in het

PREMETROSTATION

Pierre Pauluspark en op het Louis Moricharplein (zie verder).

In 2004 kreeg het plein de naam van de socialistische politica Marie Janson (1873-1960), de eerste vrouw in de Belgische Senaat.

→ *Wandel tot aan het overgebleven postkantoortje, steek de Munthofstraat over en loop naast de metro-ingang onder het gebouw door (nummer 120).*

PELGRIMSHUIS IN PIERRE PAULUSPARK

6 PIERRE PAULUSPARK

Nergens in Sint-Gillis voel je je zo ver van het stadsgewoel als in deze voormalige privétuin van het Pelgrimshuis (1905) in de hoger gelegen Parmastraat. Het linkergedeelte van de tuin werd in de jaren 1930 ontworpen als een diepe vallei rond de Elsbeek, die hier door een bron werd gevoed. Op basis van oude plannen werd de bron recent teruggevonden en weer vrijgemaakt. Kronkelende paadjes langs oude bomen, verrassende doorkijkjes en kunstmatige rotspartijen maken van dit sterk hellende terrein een romantische verbinding tussen het Munthofplein en het Louis Moricharplein.

Bij de recente heraanleg (2021-2023) werd de oude boulodroom met petanquebanen volledig vernieuwd. Dichtbij de bovenste uitgang torent het Pelgrimshuis met de mooie winterserre, vandaag de stek van de gemeentelijke cultuurdienst.

De heraanleg van het park en het Marie Jansonplein zijn een onderdeel van het duurzaam wijkcontract Voorplein-Morichar. De duurzame wijkcontracten van het Brussels Gewest injecteren financiële middelen voor infrastructuur en sociale projecten binnen een welomschreven gebied.

→ *Verlaat het park langs de uitgang boven en ga naar rechts. Loop langs het Louis Moricharplein.*

7 LOUIS MORICHARPLEIN

Op oude kaarten dragen de percelen waar nu het plein ligt namen als 'de bronnen van Sint-Gillis', 'de oude bronnen van Brussel' of nog 'de Stadsfontein'. Ook de Elsbeek had hier een bron. De bronputten waren eigendom van de monniken van het Sint-Pietersgasthuis en het kapucijnenklooster binnen de Brusselse omwalling. In de 17de eeuw lieten ze een aquaduct bouwen om het drinkbaar water van de bronnen naar de fonteinen van de binnenstad te brengen.

Vandaag is het Louis Moricharplein een erg levendige plek, drukbezocht door de jongeren die hier in de buurt naar school gaan. Er staan ook ligbanken voor wie het rustig aan wil doen.

→ *Loop verder langs de Lyceumstraat en steek de Waterloosesteenweg over. Je komt in de Victor de Laveleyetuin, het parkje bij metrostation Horta.*

8 VICTOR DE LAVELEYE-TUIN

Een weetje: de lokale liberale politicus Victor de Laveleye was ook een tijdlang Belgisch minister. In 1940, bij het begin van WO II, vluchtte hij naar Londen, vanwaar hij mee de uitzendingen van Radio Belgique op de BBC verzorgde. Maar vooral: de Laveleye was de bedenker van het V-teken als symbool van de overwinning! Winston Churchill maakte het gebaar wereldberoemd.

Op de hoek van de Lyceumstraat en de Waterloosesteenweg bouwt de gemeente acht nieuwe huurwoningen, een fietsherstelatelier en een fietsenparking. Even beneden

GEMEENTEHUIS

ons ligt de Bareel – een vroegere tolpoort, nu een druk kruispunt van zeven straten waar voetgangers en fietsers hun hachje wagen.

De parktuin rond de metro-ingang is een interessant voorbeeld van een groene doorsteek in een voor de rest sterk verstedelijkt gebied. Wie zoekt, vindt in Sint-Gillis zo verschillende miniparkjes, zoals de tuin Joséphine-Hortense Mairesse – ook in de buurt. Opnieuw een vrouwennaam, om het grote genderonevenwicht in de naamgeving van straten en pleinen wat bij te stellen!

→ *Loop het parkje helemaal door tot op de Paul Dejaerlaan. Ga naar links. Voor je doemt het gemeentehuis op.*

9 GEMEENTEHUIS

De Paul Dejaerlaan vormt de ruggengraat van een driehoekig gebied tussen de Waterloosesteenweg, de Alsembergsesteenweg en de Ducpétiauxlaan. Binnen die driehoek werd vanaf 1900 een nieuwe wijk aangelegd. De voorschriften bepaalden de bouw van burgerwoningen en luxeappartementen, die de toenmalige status en rijkdom van de gemeente moesten weerspiegelen. Centraal staat het gemeentehuis (1900-1904), dat fier boven de laan uittorent. Aan het begin van de 20ste eeuw wilden een aantal Brusselse gemeenten duidelijk maken dat zij niet zomaar een wijkje van de grote stad Brussel waren, maar een aparte gemeente, met stedelijke ambities. Op de gevel van architect Albert Dumont in Franse neorenaissancestijl prijkt dan ook het opschrift 'Hôtel de Ville', hoewel het eigenlijk 'maar' een gemeentehuis is. Met zijn 41 meter hoge belforttoren, beeldhouwwerken en bladgoud staat het uitdagend naar de stad Brussel gericht.

De symbolistische kunstenaar Fernand Khnopff maakte prachtige schilderingen voor het plafond van de trouwzaal. Coup de théâtre eind 2020: kunsthistorici ontdekten dat er in het kantoor van de schepen van Stedenbouw al 60 jaar lang een authentieke Jacob Jordaens hing! Terwijl men er al die tijd van uitging dat het om een kopie van zijn navolgers ging.

→ *Ga links van het gemeentehuis de straat met de tramsporen verder omhoog. Volg deze mooie Lombardijestraat tot op het eind, aan het kruispunt met de Ducpétiauxlaan. Neem die naar links, neem vervolgens de Waterloosesteenweg naar rechts en neem meteen weer de IJskelderstraat naar rechts. Stop bij het huisnummer 12-18.*

10 IJSKELDERS VAN SINT-GILLIS

Onder de opvallend geschilderde gebouwen zitten de oude ijskelders van Sint-Gillis (1874). Voor de uitvinding van de koelkast en de diepvries 'oogstte' men in de winter natuurijs op vijvers en ondergelopen weilanden. Het ijs werd bewaard in diepe, met baksteen geïsoleerde kuilen, en in warmere seizoenen gebruikt om voedsel koel te bewaren. In dit grootste ijscomplex van Brussel ging het om negen putten van elk 1000 m³!

In 1881 bouwde men naast de ijskelders een zwembad dat in de winter ook als schaatsbaan dienstdeed. In 1924 werd het gekocht door zwemkampioen Martial Van Schelle en verbouwd in art-decostijl. Het 'Zwembad Van Schelle' sloot in 1966 zijn deuren. Dat maakte Van Schelle niet meer mee: als verzetsstrijder die geallieerde vliegeniers hielp ontsnappen naar Londen, werd hij door de Duitsers aangehouden en in 1943 in het Fort van Breendonk gefusilleerd.

Onder de noemer 'Les Glacières' kreeg het complex onlangs een nieuwe bestemming als atelier- en evenementenruimte voor artistieke ambachtslui. Wandel zeker eens binnen als de poort openstaat.

→ *Loop de straat verder door. Sla linksaf in de Félix Delhassestraat en daarna opnieuw in de Verbindingslaan. Wandel tot het pand op de linkerhoek met de Brugmannlaan (nummer 1).*

11 HOTEL HANNON

Sint-Gillis heeft sinds kort, naast het Hortahuis, een tweede art-nouveaumuseum. Architect Jules Brunfaut bouwde dit herenhuis in 1903 voor Edouard Hannon, ingenieur bij Solvay, in de zwierige, florale art-nouveaustijl. De familie Hannon woonde er tot 1965. Daarna stond het pand een tijd leeg, tot de bescherming in 1973 en de aankoop en restauratie door de gemeente Sint-Gillis. Het meubilair van de kunstenaars Emile Gallé en Louis Majorelle, uit de School van Nancy, kwam terug. Vanaf 2023 wordt het permanent opengesteld voor het publiek.

De prestigieuze Brugmannlaan werd rond 1890 niet door de gemeente aangelegd, maar door een privé-investeerder: bankier Georges Brugmann. Brugmann verkavelde de landerijen langs de laan, die vaak al zijn eigendom waren. Er verschenen prachtige herenhuizen en burgerwoningen in art-nouveau-, beaux-arts- en art-decostijl.

→ *Draai om en wandel opnieuw de Verbindingslaan in. Negeer de Félix Delhassestraat en neem na de bocht de Wafelaertsstraat naar rechts.*

12 WAFELAERTSSTRAAT

In de Wafelaertsstraat (aangelegd in 1892) vonden verschillende functies een plek tussen de woonhuizen. De privékliniek van orthopedist Van Neck (nummer 53, architect Antoine Pompe, 1910) wordt door de rationele uitvoering beschouwd als een voorloper van de modernistische architectuur na WO I. Achter de monumentale gevel van de huisnummers 47-51 schuilde Les Etablissements Pharmaceutiques Louis Sanders, gespecialiseerd in chemische en farmaceutische producten, dierenvoeding

HOTEL HANNON

GEVANGENIS VAN SINT-GILLIS

VILLA BEAU-SITE

en parfumerie. De opleidingen architectuur en urbanisme van de UCL vonden er onderdak. En op nummer 37 herinnert de decoratie boven de poort aan het atelier van Joseph Godchoul, die de mooiste mozaïeken ontwierp voor Victor Horta en de colonnade van het Jubelparkmuseum.

→ *Loop de Wafelaertsstraat helemaal uit en sla linksaf in de Ducpétiauxlaan.*

13 GEVANGENIS VAN SINT-GILLIS

De gevangenis van Sint-Gillis (1884), de op één na oudste van het land, werd gebouwd in een middeleeuws aandoende neo-Tudorstijl. Op het terrein van 5,6 hectare staat een stervormig gebouw met vijf langwerpige celblokken. Vanuit het centrale punt waar ze elkaar raken, controleren de bewakers alle vleugels. Edouard Ducpétiaux (1804-1868), de eerste Belgische Algemeen Inspecteur van de Gevangenissen, liet zich voor dit 'panopticum-systeem' inspireren door Engelse en Amerikaanse criminologen.

140 jaar geleden was dit een hypermoderne gevangenis. Nu is de situatie schrijnend. Ondanks de recente opening van de nieuwe strafinrichting van Haren, moeten de aftandse cellen van Sint-Gillis nog tot minstens 2024 dienstdoen. De Belgische overheid werd al verschillende keren veroordeeld voor de overbevolking en de mensonwaardige omstandigheden waarin de gedetineerden moeten leven. Een schril contrast met de weelderig opgeknapte herenhuizen in deze buurt...

→ *Volg de Ducpétiauxlaan verder tot aan de hoge Alberttoren.*

14 ALBERTTOREN EN BAR DU MATIN

Dit is het allerhoogste punt van onze wandeling, op de grens van Sint-Gillis en Vorst. Hier kruist de zwierige Albertlaan, ook al aangelegd door bankier Brugmann, met de volkse Alsembergsesteenweg, die de Ukkelse gehuchten via Vorst en Sint-Gillis verbond met het centrum van Brussel.

Een moderne uitzondering op de vrij intact gebleven gevels van de Albertlaan is de hoge Alberttoren (1962) van architect Jacques Cuisinier. Hij ontwierp ook de iconische Martinitoren, die tot 2002 aan het Rogierplein stond.

Het gezellige, zuidgerichte terras van Bar du Matin nodigt uit tot een pauze. De inrichting van deze populaire bar is geïnspireerd door de Expo 58-stijl. Aan de overkant van het kruispunt zie je enkele recente hoekpanden. In het kader van een duurzaam wijkcontract in de gemeente Vorst kwamen er een wijkrestaurant, sportzaal en sociale woningen, die als locomotief moeten dienen voor de opwaardering van de buurt.

→ *Steek de Alsembergsesteenweg over en wandel even rechtdoor langs de Besmelaan. Neem rechtsaf de Kemmelberglaan, tot het nummer 5.*

15 VILLA BEAU-SITE

Westwaarts van de kaarsrechte Alsembergsesteenweg duikt de steile helling van de Zennevallei de diepte in. Door haar scherpe reliëf was ze niet nuttig voor landbouw en bleef deze dus relatief bebost. Begin 20ste eeuw werd deze groene long een publiek park. De Kemmelberglaan werd samen met het park aangelegd. Ze gaat prat op een mooie verzameling landhuizen. Het meest opvallende is de art-nouveauwoning (nummer 5, 1905) die architect Arthur Nelissen voor zichzelf ontwierp. De herhaling van het Moorse hoefijzermotief werkt de smalle gevel open. Nelissen ontwierp ook het kleurrijke huis links van zijn eigen woning.

→ *Steek ter hoogte van de villa de Kemmelberglaan over en neem meteen het steile wandelpad naar beneden.*

16 PARK VAN VORST

Hoewel maar een kleine strook van het park op het grondgebied van

PARK VAN VORST

SOCIALE WONINGEN VAN JOSEPH DIONGRE

de gemeente Sint-Gillis ligt, was de officiële naam tot aan WO I 'Park van Sint-Gillis'. Deze gemeente had namelijk meer inwoners en prestige dan het toen nog heel landelijke Vorst. Het park maakte deel uit van de stedenbouwkundige plannen van Leopold II. Het doel was om het zicht op de Zennevallei te bewaren. En ook om, samen met het verderop gelegen Dudenpark, een groene buffer te vormen tussen de arbeiderswijken van Laag-Sint-Gillis en Laag-Vorst, en de burgerlijke verkavelingen hogerop de helling. Tegelijk werd het park voor alle bewoners een plek van recreatie en zuivere lucht.

Vandaag is het park een belangrijke biotoop voor zowel inlandse als uitheemse fauna en flora. In de grote naaldbomen aan de rand woont een grote kolonie monniksparkieten, verspreid over verschillende collectieve nesten. De restauratie van de paden en ligweiden is nog bezig.

→ *Volg het wandelpad tot je links de chalet van het Park van Vorst ziet. Wij nemen het wegje rechts om het park te verlaten. Steek de Villalaan over en wandel verder in de Clementinalaan.*

17 CLEMENTINALAAN

Via de pittoreske Clementinalaan dalen we verder af naar Laag-Sint-Gillis. Volgens de voorschriften die Leopold II met zijn urbanist Victor Besme opmaakte, waren de hoger gelegen percelen rond het park bestemd voor alleenstaande villa's voor de burgerij. Enkele originele woningen stralen nog de oude (soms vergane) glorie uit. Vanwege het geringe succes van de verkaveling liet de gemeente rond 1910 ook de bouw van luxueuze rijhuizen toe.

→ *Steek de brede Parklaan over en neem rechtdoor de Bosniëstraat.*

18 SOCIALE WONINGEN JOSEPH DIONGRE

De Parklaan vormt de overgang tussen burgerlijk Hoog-Sint-Gillis en de arbeiderswijken in Laag-Sint-Gillis. De straten worden smaller, de dichtheid van gebouwen veel groter. Het sociale woningencomplex op nummer 127-143 is van Joseph Diongre, in 1926 nog een jonge, beloftevolle en dus goedkope architect. Hij schikte de gebouwen rond een U-vormig binnenstraatje. Tien jaar later kreeg Diongre de opdracht voor het omroepgebouw van het Nationaal Instituut voor de Radio-omroep (NIR) aan het Flageyplein in Elsene.

In de jaren 1960 en 1970 bestond de Brusselse sociale woningbouw vaak uit kale woontorens van povere kwaliteit. Vanaf de jaren 1990 kiest men opnieuw voor gebouwen op mensenmaat, die zich beter integreren in de omgeving. Een voorbeeld zie je op nummer 94-96.

→ *We slaan rechtsaf in de Vorstsesteenweg, maar kijk eerst even naar de huizenrij links aan de overkant.*

19 VORSTSESTEENWEG

De Vorstsesteenweg begint in de buurt van de Hallepoort en wordt al vermeld op kaarten uit de 16de eeuw. In Sint-Gillis volgt hij zijn oud, kronkelend traject. Voorbij het park van Vorst verandert hij in de Brusselsesteenweg. Op de hoek met de Bosniëstraat liggen enkele kleinere huizen opmerkelijk lager en langs een afwijkende rooilijn. Een oud stukje van de Vorstsesteenweg ontsnapte hier wonderlijk aan de modernisering van de wijk.

→ *Sta even verder stil op het verkeersvrije middenstuk waar de Vorstsesteenweg, de Combazstraat en de Wipstraat samen komen.*

20 PETIT PARIS

In deze buurt zal je nog heel wat Portugese of Spaanse winkeltjes en restaurants ontdekken. Veel families ontvluchtten vanaf de jaren 1930 de autoritaire regimes van dictators Salazar en Franco. Net zoals de Joodse inwijkelingen enkele decennia eerder, bleven ze hangen in de aankomstwijken rond het Zuidstation. Maar het Spaans en Portugees dat je er tegenwoordig hoort, heeft steeds vaker een Latijns-Amerikaanse klankkleur.

GEMEENTELIJK ZWEMBAD VICTOR BOIN

DE PIANOFABRIEK

muzikale verleden van het gebouw, maar ook naar de gastvrijheid van het Gemeenschapscentrum.

→ *Volg de Fortstraat verder naar beneden. Bij nummer 4, net voor het Sint-Gillisvoorplein, verwijst een kleurrijk fresco naar de vroegere spruitenteelt én de huidige diversiteit van Sint-Gillis. Neem voorbij het kerkportaal de Jean Volderslaan naar links.*

24 JEAN VOLDERSLAAN

De bomenrijke Volderslaan is weer een van die gevarieerde winkelstraten waar ze hier in Sint-Gillis het patent op lijken te hebben: buurtwinkels naast fair trade en bio, traditionele én hippe restaurants en boekhandels naast gespecialiseerde handelszaken die elders misschien niet zouden overleven... Le Comptoir Belge (nummer 72) verkoopt alleen Belgische producten. Vroeger stond Sint-Gillis vooral bekend om zijn Brusselse spruitjes, nu vind je er ook krekels met looksmaak. Smakelijk!

→ *Aan het eind van de Jean Volderslaan is de metrohalte Hallepoort. Ook het Zuidstation is vlakbij...*

De grootste minderheidsgroep in Sint-Gillis (bijna 11% van de inwoners) zijn echter... de Fransen. De Brusselse herenhuizen zijn goedkoper dan die in Parijs, en de hogesnelheidstrein zorgt voor een vlotte verbinding met hun hoofdstad. De groeiende aanwezigheid van expats en kapitaalkrachtige hipsters doet de woningprijzen in Sint-Gillis heel snel de pan uitrijzen.

→ *Neem de Wipstraat, tot aan het zwembad op nummer 38.*

21 GEMEENTELIJK ZWEMBAD VICTOR BOIN

De Belg Victor Boin (1886-1974) was een veelzijdig sportman: hij nam als zwemmer, waterpolospeler en schermer deel aan verschillende Olympische Spelen. Het zwembad dat zijn naam draagt (1905), is de op één na oudste badinrichting van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Toen hypermodern, met twee galerijen individuele kleedhokjes, 'hydrotherapeutische Turks-Russische baden' en een ingenieus glazen dak dat opengeschoven kon worden. Samen met de sociale woningen en de school tegenover droeg het zwembad bij aan betere leef- en woonomstandigheden in deze volkse arbeiderswijk. Die investeringen waren, vanaf het eind van de 19de eeuw, onderdeel van een nieuwe sociale politiek, waarin het 'rode' Sint-Gillis het voortouw nam.

→ *Keer even terug op je stappen en sla rechtsaf de Fortstraat in, tot op de hoek met de Vestingstraat.*

22 FORT VAN MONTEREY

De namen 'Fortstraat' en 'Vestingstraat' verwijzen naar een fort, gebouwd in opdracht van de Spaanse generaal Monterey (1675). Omvat door muren van zes meter dik en zeven meter hoog lagen een kazerne, een gevangenis en magazijnen. Het militaire bolwerk moest de strategisch zwakke zuidkant van Brussel beschermen tegen vijandige aanvallen. Het verplichtte onder andere de troepen van Lodewijk XIV om in 1695 de stad te beschieten van de verderaf en lagergelegen Scheuthelling. De laatste resten van het fort verdwenen in 1862. Alleen de straatnamen bleven over.

→ *Wandel verder in de Fortstraat, tot voor het gebouw op nummer 35.*

23 DE PIANOFABRIEK

De Duitse familie Gunther startte hier in 1898 een... pianofabriek. Hun kwaliteitspiano's met een metalen frame werden geroemd voor hun goede mechaniek en klank. Omdat ze ook tegen een stootje konden, werden ze graag besteld door scholen en families.

De Pianofabriek is sinds 1992 het Nederlandstalig Gemeenschapscentrum van Sint-Gillis. Sinds de verbouwing (2008) is er op 4000 m² plaats voor een theater- en feestzaal, studio's voor dans en muziek en een expositieruimte. De producten in de winkel Femimain worden, tegen een eerlijk loon, met de hand vervaardigd door vrouwen in Marokko.

De gevel in keramiektegels van de Spaans-Brusselse kunstenaar Angel Vergara is een monumentale partituur. Ze verwijst naar het

MEER WANDELINGEN EN FIETSTOCHTEN

Ontdek Brussel op eigen houtje met de wandel- en fietsroutes van UiTinBrussel. In alle wijken en windrichtingen, samengesteld door straffe gidsenorganisaties. Geen roze bril, maar een enthousiaste kijk op de geschiedenis en het dagelijkse leven, de troeven en de uitdagingen van een stad in beweging.

Kies uit meer dan 25 wandelingen en fietstochten. Je vindt ze in Muntpunt (€ 2 per boekje) of online (gratis). Druk de route thuis af of volg het parcours op je smartphone via RouteYou.

OVER BRUKSELBINNENSTEBUITEN

Wil je op stap in Brussel mét een gids? Brukselbinnenstebuiten toont de stad in al haar veelzijdigheid. Bekijk hun volledige wandelaanbod op **www.brukselbinnenstebuiten.be**.

UiT in Brussel · MUNT PUNT · BRUKSEL BINNENSTE BUITEN · ROUTE YOU

V.U. Roel van den Sigtenhorst. Munt 6, 1000 Brussel • Fotografie: Sien Verstraeten • UiTinBrussel is een initiatief van Muntpunt